

Naziv studija	Preddiplomski i diplomski sveučilišni studij povijesti umjetnosti			
Naziv kolegija	PREDROMANIKA JUŽNE DALMACIJE (PUI822)			
Status kolegija	Izborni			
Godina	sve	Semestar	Ljetni	
ECTS bodovi	2			
Nastavnik	doc. dr. sc. Meri Zornija			
e-mail	mezornija@unizd.hr; zornija@gmail.com			
vrijeme konzultacija	Dostupno na web stranicama Odjela			
Suradnik / asistent	-			
e-mail	-			
vrijeme konzultacija	-			
Mjesto izvođenja nastave	Dvorana 113 Odjela za povijest umjetnosti			
Oblici izvođenja nastave	Predavanja i seminari			
Nastavno opterećenje P+S+V	15 P + 15 S			
Način provjere znanja i polaganja ispita	Usmeni ispit			
Početak nastave	27. 2. 2019.	Završetak nastave	5. 6. 2019.	
Kolokviji	1. termin	2. termin	3. termin	4. termin
	-	-	-	-
Ispitni rokovi	1. termin	2. termin	3. termin	4. termin
Ishodi učenja	<p>Nakon odslušanog kolegija studenti će razumjeti genezu i razvoj predromaničke umjetnosti na području južne Dalmacije i crnogorskog primorja od Neretve do Ulcinja, uključujući i nekolicinu najvažnijih spomenika u zaleđu koji nastaju pod utjecajem priobalja. Upoznat će glavne arhitektonske tipove, klesarsku produkciju i fresko slikarstvo na navedenom području. Cilj kolegija je doprinijeti jasnijem sagledavanju specifičnosti južnodalmatinske predromanike u odnosu na šire područje Dalmacije i istočnojadranske obale.</p> <ul style="list-style-type: none">• identificirati temeljne karakteristike predromaničkog stila na navedenom području i komentirati ih putem korištenja ilustrativnog materijala;• analizirati i kritički prosuditi umjetnička djela i arhitekturu razdoblja uz primjenu relevantnih znanja i vještina stečenih na prethodnim kolegijima;• objasniti osnovne likovne i arhitektonske fenomene razdoblja na dotičnom području te ih komparirati s općim razvojem predromaničke umjetnosti;• samostalno pripremiti i prezentirati temu na usmeni način prema unaprijed određenoj metodologiji			
Preduvjeti za upis	Upisanost na studij			

<p>Sadržaj kolegija</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prostorno-vremenski okvir južnodalmatinske predromanike: teritorijalna podjela na bizantsku Dalmaciju Superior i slavenske državne tvorevine Zahumlje, Travuniju i Duklju; crkvena organizacija i proces pokrštavanja; kulturni utjecaji Istoka i Zapada – južni glagoljaški put, značenje benediktinaca iz južne Italije. • pregled najvažnijih ranokršćanskih lokaliteta na širem području južne Dalmacije • razvoj urbanih centara na teritoriju bizantske Dalmacije Superior i dračke teme: Dubrovnik, Ston, Kotor, Budva, Bar, Ulcinj • arhitektura: graditeljski oblici i konstruktivna rješenja. Predromaničke adaptacije ranokršćanskih objekata. Centralni tlocrti, južnodalmatinski kupolni tip, bazilike. • predromanička skulptura južne Dalmacije od kraja 8. do kraja 11. stoljeća: identificirane klesarske radionice (<i>Klesarska radionica iz doba biskupa Ivana, Kotorska klesarska radionica</i>, 1. i 2. pelješki sloj, skulptura Sv. Petra u Dubrovniku). Prodiranje romaničkih stilskih odlika krajem 11. stoljeća: skulptura Sv. Mihajla na Koločepu. • ostale umjetničke manifestacije – fresko slikarstvo dubrovačke katedrale i Elafitskih otoka; zlatarstvo (Lopudski relikvijar)
<p>Obvezna literatura</p>	<p>T. Marasović, <i>Dalmatia praeromanica IV: Južna Dalmacija</i>, Split-Zagreb, 2013.; P. Vežić, M. Lončar: <i>Hoc tighmen – Ciboriji ranoga srednjeg vijeka na tlu Istre i Dalmacije</i>, Zadar 2009. (117-147, 224-231).</p> <p><u>Dubrovačko područje:</u> Katedrala Gospe Velike u Dubrovniku (ur. K. Horvat-Levaj), Dubrovnik-Zagreb, 2014. (do str. 85); Ž. Peković, <i>Crkva Sv. Petra Velikoga. Dubrovačka predromanička katedrala i njezina skulptura</i>, Dubrovnik-Split, 2010.; M. Jurković, Prilog određivanja južnodalmatinske grupe predromaničke skulpture, <i>Starohrvatska prosvjeta</i>, III/15, Split, 1985.; M. Jurković, O nekim figuralnim prikazima i posljednjoj fazi pleterne skulpture u dubrovačkome kraju, u: <i>Arheološka istraživanja u Dubrovniku i dubrovačkom području (Izdanja HAD-a 12/1987)</i>, Zagreb, 1988.; Oltarna ograda s Koločepa (ur. A. Milošević), katalog izložbe, MHAS, Split, 2000.</p> <p><u>Boka kotorska i crnogorsko primorje:</u> Zagovori svetom Tripunu – Blago kotorske biskupije, katalog izložbe, Zagreb, 2009. (do str. 113); J. Martinović, Prolegomena za problem prvobitne crkve sv. Tripuna u Kotoru, <i>Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji</i>, 30, Split, 1990.; N. Jakšić, Predromanička klesarska radionica u južnoj Dalmaciji, u: <i>Klesarstvo u službi evangelizacije</i>, Split, 2015., 133-178; M. Zornija, „Temporibus domini Iohannis episcopi...” – o počecima predromaničke skulpture u Boki kotorskoj, <i>Ars Adriatica</i>, 6, 2016.; M. Zornija, O načinu funkcioniranja predromaničkih klesarskih ateliera na primjeru Kotorske klesarske radionice, <i>Ars Adriatica</i>, 7, 2017.</p>

Dopunska literatura	<p><u>Dubrovačko područje:</u> Ž. Peković, Dubrovnik – nastanak i razvoj srednjovjekovnoga grada, Split, 1998.; Ž. Peković, Četiri elafitske crkve, Dubrovnik-Split, 2008.; Ž. Peković, Crkva Sigurata na Prijekom, <i>Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji</i>, 35 (Petriciolijev zbornik I), Split, 1995. (ili u izdanju MHAS-a, Split, 1999.); Ž. Peković, Crkva sv. Nikole na Prijekom, <i>Starohrvatska prosvjeta</i>, III/21, 1991, Split, 1995.; Ž. Peković, Crkva Sv. Stjepana u Pustijerni, u: <i>Munuscula in honorem Željko Rapanić (Zbornik povodom osamdesetog rođendana)</i>, Zagreb-Motovun-Split, 2012.; I. Žile, Predromaničko crkveno graditeljstvo otoka Koločepa, Dubrovnik, 2003.; I. Fisković, Ranosrednjovjekovne ruševine na Majsanu, <i>Starohrvatska prosvjeta</i>, III/11, Split, 1981.; I. Fisković, Prilog proučavanju porijekla predromaničke arhitekture na južnom Jadranu, <i>Starohrvatska prosvjeta</i>, III/15, Split, 1985.; P. Vežić, Rotunda u Ošlju, u: <i>Zbornik Tomislava Marasovića</i>, Split, 2002.; M. Jurković, Prilog proučavanju pleterne skulpture na području poluotoka Pelješca, <i>Starohrvatska prosvjeta</i>, III/13, Split, 1983.; M. Jurković, Ranosrednjovjekovni latinski natpisi s Pelješca, <i>Radovi Instituta za povijest umjetnosti</i>, 10, Zagreb, 1986.; I. Žile, Predromanička skulptura s otoka Lokruma, Rožata i Komolca u Rijeci Dubrovačkoj, <i>Starohrvatska prosvjeta</i>, III/21, 1991, Split, 1995.; R. Menalo, Ranosrednjovjekovna skulptura (katalog izložbe), Dubrovnik, 2003.; V. Novak, Reliquarium elaphitense (lopudski relikvijarij), <i>Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku</i>, LI/1930-34, Split, 1940.; Arheološka istraživanja u Dubrovniku i dubrovačkom području (Izdanja Hrvatskog arheološkog društva 12/1987), Zagreb, 1988. (radovi J. Stošića, Ž. Rapanića, I. Žile, I. Fiskovića i M. Jurkovića); Starohrvatska spomenička baština – Rađanje prvog hrvatskog kulturnog pejzaža, Zagreb, 1996. (posebno radovi I. Fiskovića, Ž. Pekovića, I. Žile); časopis "Dubrovnik", VIII/4, 1997.: Novije spoznaje o genezi grada (radovi I. Žile, Ž. Pekovića, I. Fiskovića); Tisuću godina dubrovačke (nad)biskupije: zbornik radova znanstvenoga skupa u povodu tisuću godina uspostave dubrovačke (nad)biskupije/metropolije (998.-1998.), Dubrovnik, 2001. (radovi I. Puljića, I. Fiskovića, I. Žile, Ž. Pekovića).</p> <p><u>Boka kotorska i crnogorsko primorje:</u> N. Budak, Prilog valorizaciji humsko-duklijskog područja u prvim fazama njegovog razvitka, <i>Starohrvatska prosvjeta</i>, III/16, Split, 1986.; P. Mijović, Ulcinjski ciborijum, <i>Starinar</i>, n.s. XXXVI, Beograd, 1985.; I. Pušić, Crkva Sv. Tome u Kutima, <i>Zograf</i>, 13, Beograd, 1986.; N. Jakšić, Predromanički reljefi 9. stoljeća iz Kotora, <i>Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji</i>, 38, Split, 1999/2000.; M. Čanak-Medić-Z. Čubrović, Katedrala Svetog Tripuna u Kotoru, Kotor, 2010. (dio o martiriju, str. 13-41); R. Vujičić, Srednjovjekovna arhitektura i slikarstvo Crne Gore, Podgorica, 2007. (do str. 81)</p>
Internetski izvori	-
Način praćenja kvalitete	Studentska anketa, samoanaliza
Uvjeti za dobivanje potpisa	<p>Studenti su dužni odslušati najmanje 70% predavanja, te sudjelovati u radu i diskusiji na najmanje 70% seminara (u slučaju kolizije 40% predavanja i seminara).</p> <p>Studenti su dužni izraditi jedan seminarski rad i prezentirati ga u usmenom obliku u trajanju od minimalno 20 minuta.</p>
Način bodovanja kolokvija/seminara/vježbi/ispita	Raspodjela ECTS bodova prema studentskim obavezama: pohađanje nastave 0,5; seminarski rad 0,5; rad na literaturi 0,5, usmeni ispit 0,5 - ECTS bod.
Način formiranja konačne ocjene	Usmeni ispit

Napomena	Temeljni način provjere znanja i vještina koje su studenti stekli pohađanjem kolegija predstavlja završni ispit koji se izvodi u usmenom obliku i služi u svrhu formiranja konačne ocjene.
-----------------	--

Nastavne teme-predavanja			
Red. br.	Datum	Naslov	Literatura
1.	27. 2.	Uvodno predavanje	
2.	6. 3.	Prostorno-vremenski okvir južnodalmatinske predromanike	
3.	13. 3.	Pregled najvažnijih ranokršćanskih lokaliteta	
4.	20. 3.	Urbanistički razvoj razvoj gradova na teritoriju bizantske Dalmacije Superior i dračke teme: Dubrovnik, Ston, Kotor, Budva, Bar, Ulcinj.	
5.	27. 3.	Arhitektura - graditeljski oblici i konstruktivna rješenja. Predromaničke adaptacije ranokršćanskih objekata.	
6.	3. 4.	Rani primjeri arhitekture tipa "quincunx": Sv. Tripun i Sv. Toma u Boki Kotorskoj. Teze o porijeklu.	
7.	10. 4.	Dubrovačka katedrala – faze izgradnje i problem interpretacije arheoloških ostataka. Crkva Sv. Petra Velikog u Dubrovniku.	
8.	17. 4.	Arhitektura u zaleđu, na teritoriju Zahumlja, Travunije i Duklje: Ošlje, Zavalu, Martinička gradina.	
9.	24. 4.	Južnodalmatinski kupolni tip: geneza, razvoj i rasprostranjenost. Najvažniji pojedinačni spomenici: Sv. Mihajlo u Stonu, elafitske te dubrovačke crkve. Teze o porijeklu, problem utjecaja na kasniju romaničku i rašku arhitekturu.	
10.	1. 5.	- Praznik rada -	
11.	8. 5.	Južnodalmatinska predromanička skulptura i klesarske radionice: <i>Klesarska radionica iz doba biskupa Ivana, Katorska klesarska radionica</i> na dubrovačkom i crnogorskom primorju.	
12.	15. 5.	Klesarska produkcija 10. stoljeća: tzv. 1. pelješki sloj i skulptura Sv. Mihajla u Stonu, skulptura sv. Petra u Dubrovniku.	
13.	22. 5.	Klesarska produkcija 11. stoljeća: 2. pelješki sloj, pregled spomenika od Stona do Boke Kotorske.	
14.	29. 5.	Zadnja faza južnodalmatinske predromaničke skulpture i njen pomak prema romaničkoj figuraciji (oltarna ograda na Koločepu, pluteji Sv. Tome u Kutima).	
15.	5. 6.	Ostale umjetničke manifestacije: ostaci fresaka (Majsan, Ston, Dubrovnik, Elafiti, Kut); zlatarstvo (relikvijar iz Lopuda).	

Seminari			
Red. br.	Datum	Naslov	Literatura
1.	27. 2.	Uvod i podjela seminara. U seminarskim temama bit će obrađeni najznačajniji spomenici predromaničkog razdoblja na navedenom području.	
2.	6. 3.	Seminarski radovi	
3.	13. 3.	Seminarski radovi	
4.	20. 3.	Seminarski radovi	
5.	27. 3.	Seminarski radovi	
6.	3. 4.	Seminarski radovi	
7.	10. 4.	Seminarski radovi	
8.	17. 4.	Seminarski radovi	
9.	24. 4.	Seminarski radovi	
10.	1. 5.	- Praznik rada -	
11.	8. 5.	Seminarski radovi	
12.	15. 5.	Seminarski radovi	
13.	22. 5.	Seminarski radovi	
14.	29. 5.	Seminarski radovi	
15.	5. 6.	Seminarski radovi	